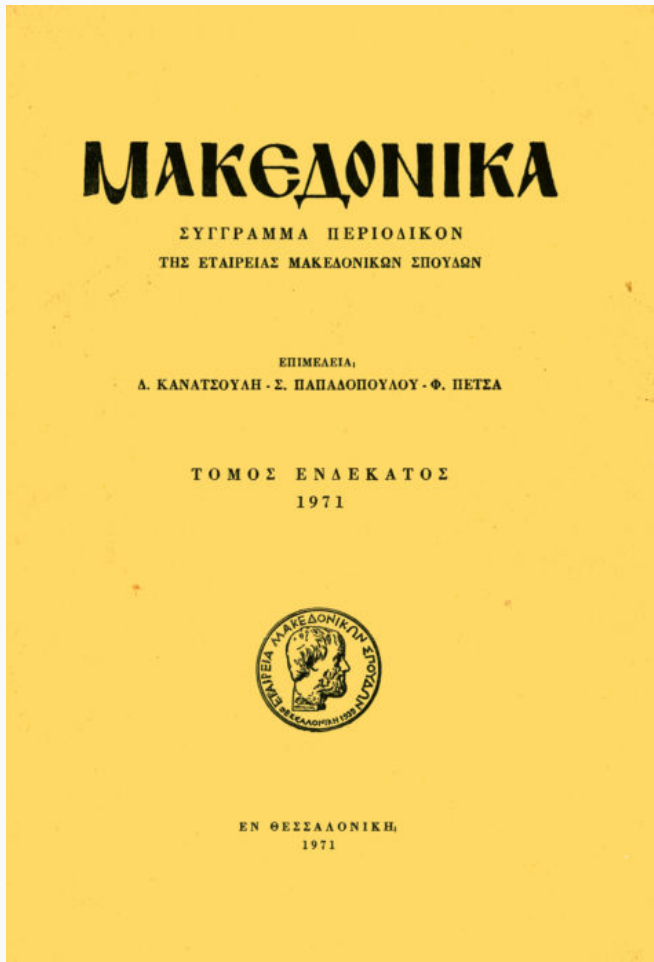

Μακεδονικά

Τόμ. 11, Αρ. 1 (1971)

Συμβολή στην ιστορία της Ελληνικής Κοινότητας του Σεμλίνου: πέντε ανέκδοτα έγγραφα του έτους 1793

Ιωάννης Παπανδριανός, Vaslija Kolakovic

doi: [10.12681/makedonika.933](https://doi.org/10.12681/makedonika.933)

Copyright © 2014, Ιωάννης Παπανδριανός, Vaslija Kolakovic

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Παπανδριανός Ι., & Kolakovic, V. (1971). Συμβολή στην ιστορία της Ελληνικής Κοινότητας του Σεμλίνου: πέντε ανέκδοτα έγγραφα του έτους 1793. *Μακεδονικά*, 11(1), 29–37. <https://doi.org/10.12681/makedonika.933>

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΣΕΜΛΙΝΟΥ

ΠΕΝΤΕ ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1793

Μία από τις σπουδαιότερες έλληνικές παροικίες τής κεντρικής Βαλκανικής Χερσονήσου ήταν ή έλληνική κοινότητα τής γιουγκοσλαβικής πόλεως Zemun (Zimony στα ούγγρικά), τής γνωστής με τὸ ξεελληνισμένο ὄνομα «Σεμλίνο». Ἡ πόλη αὐτή απέκτησε κατά τή διάρκεια τοῦ πρώτου ἐπὶ τής Αἰκατερίνης τής Μεγάλης ρωσοτουρκικοῦ πολέμου (1768-1774) ἀξιόλογη ἐμπορική καί οικονομική σημασία, ἐπειδή βρέθηκε στα σύνορα δύο μεγάλων δυνάμεων, τής Αὐστροουγγαρίας καί τής Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας¹. Ἐτσι, συνέρρευσε καί ἐγκαταστάθηκε ἐκεῖ μεγάλος ἀριθμός κατοίκων ἀπό διάφορες περιοχές τής τουρκοκρατουμένης Βαλκανικῆς, ὀρθόδοξοι κυρίως Ἕλληνες καί Σέρβοι².

Ἀναζητώντας μαρτυρίες γιά τήν ἐμπορική, πολιτιστική καί ἐκπαιδευτική δραστηριότητα τοῦ Ἑλληνισμοῦ στήν πόλη αὐτή, ἐπισημάναμε στο παλαιό ἀρχεῖο τοῦ δήμου Σεμλίνο³ ὀρισμένα ἐγγραφα, τὰ ὅποια διαφωτίζουν μερικά σημεῖα ἀπό τή ζωή τῶν Ἑλλήνων τοῦ Σεμλίνο καί ἀπό τὰ προβλήματα πού τοὺς δημιουργοῦσε ή γειτνίαση με ἀλλόφυλλους καί μερικές φορές ἐχθρικούς πληθυσμούς. Ἀφήνοντας γιά λίγο ἀργότερα τήν παρουσίαση μιᾶς συστηματικῆς μονογραφίας πάνω σ' αὐτό τὸ θέμα, περιορίζομαστε ἐδῶ στήν ἐκδοση μόνο πέντε ἐγγράφων.

1. T a n a s i j e Ž. I l i ć, Πρόλογος στο βιβλίο «Gradja iz zemunskih arhiva za istoriju prvog srpskog ustanka», τ. 1 (1804-1808), Beograd 1955, σ. XXIV.

2. V a s i l i j a K o l a k o v i ć, Ljubica i Dimitrije Kolaković, «Scena» 6 (Novi Sad 1969), σ. 281.

3. Arhiv Zemunskog Magistrata. Τὸ ἀρχεῖο αὐτὸ φυλάσσεται σήμερα στο ἱστορικό ἀρχεῖο τῆς πόλης τοῦ Βελιγραδίου (Istorijski Arhiv Grada Beograda). Τὰ ἐγγραφα καί τὰ βιβλία τοῦ δήμου τοῦ Σεμλίνο ἀποτελοῦν τὸ πιὸ παλαιὸ ἀρχεῖο καὶ τὸ ἱστορικό ἀρχεῖο τῆς πόλης τοῦ Βελιγραδίου καί τοποθετοῦνται χρονολογικά στα 1749-1918. Ἐξ αἰτίας διαφόρων ἱστορικῶν λόγων, τὸ ἀρχεῖο καὶ τὸ ἱστορικό ἀρχεῖο τῆς πόλης τοῦ Σεμλίνο ἐξῆσε μιὰ πραγματικὴ Ὀδύσσεια. Ἐτσι, μεταξὺ τῶν ἄλλων, φυλάχτηκε γιά ἀρκετὸ χρόνο στο φρούριο τῆς πόλης Petrovaradin καί στήν Ἑθνικὴ Τράπεζα τοῦ Βελιγραδίου μέχρις ὅτου, τὸ 1947, παραδόθηκε στο ἱστορικό ἀρχεῖο τῆς πόλης τοῦ Βελιγραδίου (βλ. T a n a s i j e Ž. I l i ć, Arhiva Zemunskog magistrata, «Arhivski Pregled», ἔτους 1966, τεύχη 1-2, σ. 82-86).

Τὰ ἐκδιδόμενα ἔγγραφα ἀναφέρονται σὲ μιὰ διένεξη σχετικὴ μὲ σχολικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ θέματα τῆς Κοινότητος, σὲ ζητήματα δηλαδὴ βασικὰ καὶ ἀποφασιστικῆς σημασίας γιὰ τὴν ἔθνικὴ ὑπόστασι τῶν Ἑλλήνων τοῦ Σεμλίνου. Τὰ ἔγγραφα εἶναι γραμμένα στὰ γερμανικά, σὲ παλαιὰ γοτθικὴ γραφή, καὶ παρουσιάζουν ἀρκετὲς δυσκολίες στὴν ἀνάγνωσι, ἰδιαίτερα στὸν μὴ ἀσκημένο ἐρευνητὴ. Τὰ ἐκδίδουμε μεταγράφωντάς τα στὴ λατινικὴ γραφή. Κατὰ τὴ μεταγραφή ἀκολουθήσαμε τὴν ὀρθογραφίαν τοῦ πρωτοτύπου. Γραμματικὲς καὶ ὀρθογραφικὲς διορθώσεις ἔγιναν ἐλάχιστα καὶ μόνο ἐκεῖ, ὅπου τὸ ἀπαιτοῦσε ἡ καλύτερη κατανόησι τῆς ἔννοιας καὶ σημασίας τοῦ κειμένου. Οἱ ὑπογραφές τῶν Ἑλλήνων ἐκπροσώπων τῆς παροικίας καὶ τῶν Γερμανῶν συντακτῶν τῶν ἐγγράφων εἶναι ἰδιόγραφες.

Α'

ΣΕΜΛΙΝΟ, 17 ΜΑΪΟΥ 1793

Οἱ Ἕλληνες τοῦ Σεμλίνου Κωνσταντῖνος Δάρβαρης, Νικόλαος Ρούσης, Δούκας Κωνσταντῖνος καὶ Κώστας Γεωργίου παραπονοῦνται πρὸς τὸ δημοτικὸ συμβούλιον τῆς πόλεως αὐτῆς, ἐπειδὴ οἱ Ἰλλυριοὶ (Σέρβοι) τοὺς προσβάλλουν καὶ τοὺς δημιουργοῦν ἐμπόδια στὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ τοὺς ζητήματα.

Ἐπικαλοῦνται τὴ μεσολάβησι τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τοῦ Σεμλίνου, γιὰ νὰ ἀποφευχθῆ ἡ πόλις αὐτὴ ὁ διαχωρισμὸς τῶν δύο ἐθνοτήτων, ὁ ὁποῖος δυστυχῶς εἶχε ἤδη πραγματοποιηθῆ σ' ἄλλα μέρη (βλ. καὶ εἰκ. 1).

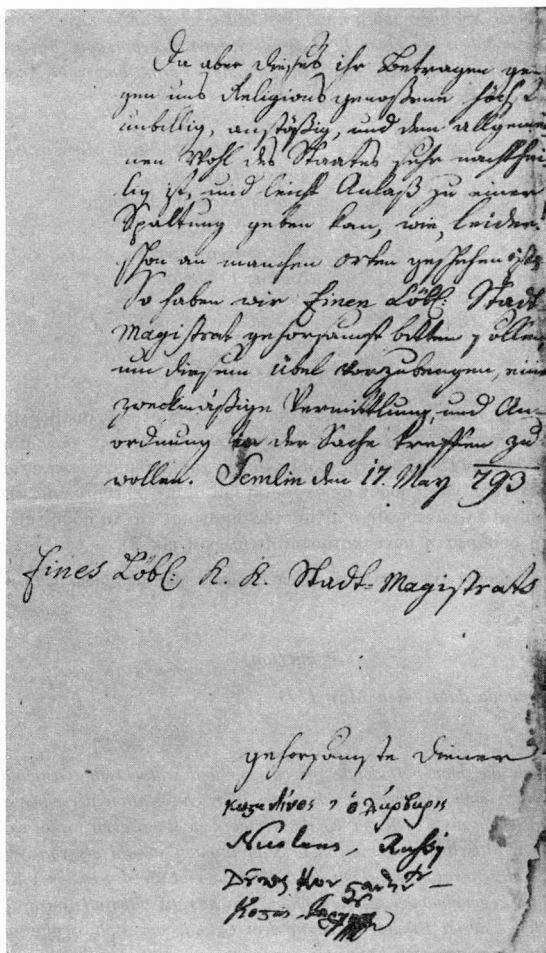
[Πρωτότυπο. Istorijski Arhiv Beograda, τμήμα Zemunski Magistrat, ἔτους 1793, φάκ. 21, ἀριθ. ἔγγρ. 23].

Löblich k.k. Stadt-Magistrat!

Es wird Einem Löbl. Stadt-Magistrat wohl nicht unbekannt sein, dass wir Griechen und Walachen, k.k. Unterthanen und Bürger zu Zemlin, einen beträchtlichen Theil der Inwohner dieser Stadt ausmachen, die angemessene Steuer und Abgaben zur allgemeinen Wohlfahrt des Staates immer willig entrichten, die öffentliche Lasten ertragen, und zur Erbauung der Kirchen, zur Haltung des Gottesdienstes und zur Unterhaltung der Geistlichkeit sehr vieles, und verhältnissmässig mehr als unsere Religions-Verwandte Illyrier beigetragen haben und noch beitragen.

Gleichwohl sehen wir uns von denselben äusserst gekränckt und beleidiget; indem sie uns nicht diejenige Rechte geniessen lassen, die sie selbst geniessen, sondern uns die Schule und Kirche verwehren, und allerlei Chikanen machen so, dass wir uns endlich von denselben ganzlich trennen müssen.

Da aber dieses ihr Betragen gegen uns Religionengenossene höchst unbillig,

Εικ. 1. Φωτοτυπία του τέλους του υπ' αριθ. Α' εγγράφου

anständig und allgemeinen Wohl des Staates sehr nachtheilig ist, und leicht Anlass zu einer Spaltung geben kann, wie leider schon an manchen Orten geschehen ist; so haben wir Einen Löbl. Stadt-Magistrat gehorsamst bitten sollen, un diesen Übel vorzubeugen, eine zweckmässige Vermittlung und Anordnung in der Sache treffen zu wollen.

Semlin den 17 May 1793

Eines Löbl. k.k. Stadt-Magistrats gehorsamste Diener

Κωνσταντίνος ὁ Δάσβαρις

Nikolaus Russij

Δοῦκας Κωνσταντίνος

Κόστας Γεωργίου

B'

ΣΕΜΛΙΝΟ, 20 ΜΑΪΟΥ 1793

Katà tήn τεσσαρακοστή συνεδρίαση τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου τοῦ Σεμλίνου ἀποφασίστηκε, ἐξ αἰτίας τῆς φιλονεικίας μεταξύ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ἰλλυριῶν (Σέρβων) τῆς πόλης αὐτῆς γιὰ ζητήματα ἐκκλησιαστικά καὶ ἐκπαιδευτικά, νὰ κληθοῦν σὲ ἀκρόαση καὶ οἱ δύο πλευρές, γιὰ νὰ καταστή ἔτσι δυνατό νὰ ἀνευρεθῇ ὁ αἴτιος τῆς διχονοίας καὶ νὰ δοθῇ ἐπὶ τέλους τέρμα στὴ δυσάρεστη αὐτὴ κατάσταση (βλ. καὶ εἰκ. 2).

[Πρωτότυπο, Istorijski Arhiv Beograda, τμῆμα Zemunski Magistrat, ἔτους 1793, φάκ. 21, ἀριθ. 23].

Public(um)

Sessio 40-ma de dato 24ten May 1793

Nro 314

Da sich die hier befindende griechische und walachische Gemeinde nur in allgemeinen sich beschwehret, dass die illyrische Nation derselben sowohl wegen der Schule als wegen der Kirche Hindern in Weg legen wolle, so wären die in dieser Bittschrift unterzeichnete Supplikanten sowohl als von Seite der Illyren der Herr Protopopp, dann Jovo Kyricza und die 4 Kirchen-Väter vorgerufen, und gegeneinander zu vernehmen, um hieraus allenfalls auch den Urheber, welcher derlei Uneinigkeiten in dem Grunde anzettelt, schliessen, und das weitere veranlassen zu können.

Düring

1793
 23
 Subl
 Letter 40mo dtt. 24ten May 1793
 N° 3111

die fünf die fünf befindend
 geistlich, und wallendste
 meinde sind in Albanien
 neu bestrafen, die fünf
 geistlich Nation derselben so
 wohl wegen der Aufsicht, als
 wegen der Kirche fundieren
 in Hong-Lang wollen, so
 wären die in diesem Brief
 spricht in der geistlichen
 canten so wohl, als die
 ten der geistlichen der
 geistlichen, dann noch
 und die vier Nation
 geistlichen, und geistlichen
 die zu Harasien, und
 geistlichen, und die
 Aufsicht, welche die
 geistlichen in der

Εικ. 2. Φωτοτυπία της άρχης του υπ' αριθ. Β' έγγραφου

Γ'

ΣΕΜΛΙΝΟ, 31 ΜΑΪΟΥ 1793

Τὸ τμήμα γενικῶν καθηκόντων τοῦ δημαρχείου τοῦ Σεμλίνου διαβιβάζει πρὸς τὶς ἀρχὲς τῆς πόλης αὐτῆς τὴν αἴτηση παραπόνων τῶν Ἑλλήνων Κωνσταντίνου Γεωργίου, Νικολάου Ρούσση, Δούκα Κωνσταντίνου καὶ Κωνσταντίνου Δάρβαρη ἐναντίον τῶν Ἰλλυριῶν (Σέρβων) γιὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ σχολικὰ ζητήματα.

[Πρωτότυπο, Istorijski Arhiv Beograda, τμήμα Zemunski Magistrat, ἔτους 1793, φάκ. 21 ἀριθ. 25].

Departement in Publice:

Übergibt die aufgenommene Erklärung der Griechen Costa Georgievich, Nicolaus Russi, Ducca Constantin und Costa Darvar wider die Illiren in Anbetracht der Kirchen und Schule.

Semlin den 31ten May 1793

Kerschner

Δ'

ΣΕΜΛΙΝΟ, 31 ΜΑΪΟΥ 1793

Οἱ Ἕλληνες τοῦ Σεμλίνου Κωνσταντίνος Γεωργίου, Νικόλαος Ρούσσης, Δούκας Κωνσταντίνος καὶ Κωνσταντίνος Δάρβαρης ὑποβάλλουν πρὸς τὸ διοικητικὸ συμβούλιο τῆς πόλης αὐτῆς τὰ ἑξῆς αἰτήματα: 1) Ἡ ὀρθόδοξη ἐκκλησία τοῦ Σεμλίνου νὰ μαθαίνει στὰ παιδιά ὄχι μόνο τὴ σερβικὴ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα, 2) Νὰ τοὺς δοθῆ τὸ δικαίωμα νὰ ἐλέγχουν καὶ αὐτοὶ τοὺς λογαριασμοὺς τῆς παραπάνω ἐκκλησίας καὶ 3) Ἡ ὀρθόδοξη ἐκκλησία τοῦ Σεμλίνου νὰ συντηρῆ, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς δύο Σέρβους διδασκάλους, κι ἓναν τουλάχιστο Ἕλληνα (βλ. καὶ εἰκ. 3).

[Πρωτότυπο, Istorijski Arhiv Beograda, τμήμα Zemunski Magistrat, ἔτους 1793, φάκ. 21, ἀριθ. 25].

Actum Semlin den 31ten May 1793

Die Beschwerdführer Kosta Georgievich, Nicolaus Russi, Duca Constantin und Costa Darvar erschienen und geben an:

1o Verlangen sie dass, gleichwie von ihrer Kirche die Kinder in der illirischen Sprache unterrichtet werden, dieselben auch in der griechischen Sprache gelehrt werden sollen.

2do Glauben sie eben so viel Recht als die Illiren an der Kirche zu haben,

weswegen sie alle Miteinsicht in die Kirchen-Rechnung verlangen zu können, welche ihnen aber bisnun zu verneinet, und mit solchen Ausdrücken, wenn ein Griech hierum gefragt, abgewiesen worden, dass sie die Kirche nichts angehe.

Ihr ganzes und hauptsächliches Verlangen gehet dahin, dass die Kirchen-väter für eine Nation so wie für die andere Sorge tragen und hierinfals nicht die mindeste Gehässigkeit gezeigt werde, und dass für ihre Kinder, da zwei illirische Lehrer von der Kirche unterhalten werden, wenigstens ein griechischer führohin auch von der Kirche unterhalten werde.

Κωνσταντίνος ὁ Δάσβαρις
Δουκάς Κωνσταντίνος
Kostantinus Georgiou
Nicolaus Russij

E'

ΣΕΜΑΙΝΟ, 7 ΙΟΥΝΙΟΥ 1793

Ὁ εἰσηγητὴς τοῦ τμήματος γενικῶν καθηκόντων τοῦ δημαρχείου τοῦ Σεμλίνο Düring ἀνακοινώνει ὅτι Ἕλληνες πολῖτες υπέβαλαν αἴτηση παραπόνων ἐναντίον τῶν Σέρβων καὶ ὅτι τοὺς κάλεσε, γιὰ νὰ ὑποστηρίξουν καὶ προσωπικὰ τὴν αἴτησή τους.

Ἐκτὸς ἀπ' αὐτό, ὁ παραπάνω εἰσηγητὴς ἔχει τὴν γνώμη ὅτι πρέπει νὰ κληθοῦν ἀκόμη καὶ ὁ πρωτοπαπᾶς καὶ οἱ Σέρβοι ἐκκλησιαστικοὶ ἐπίτροποι, γιὰ νὰ λήξῃ ἡ ὑπόθεση χωρὶς διενέξεις μεταξὺ τῶν δύο πλευρῶν.

[Πρωτότυπο, Istorijski Arhiv Beograda, τμήμα Zemunski Magistrat, ἔτους 1793, φάκ. 21. ἀριθ. 25].

Public(um)

Sessio 44a de dato 7ten Junii 1793

Es haben einige der griechisch und wallachischen Nation gegen die sogenannte raizische Nation sub Nro Exhibitorum 314, Sessione 40 de dato 24ten May 1793 in allgemeinen sich beschwehret, weswegen dieselbe vorgerufen und zur deutlichen Angab ihrer vermeinten Beschwerden verhalten wurden:

Da solche, wenn sie gegründet, ganz billig sind und allerdings eine Abhülff verdienen, so glaubt Referent dürften sowohl Kläger als der Herr Protopopp und die raizische Kirche-Väter vorgerufen und die Einleitung dahin zu treffen gesucht werden, dass diese Sache ohne Streitigkeit der einen und anderen Parthey beigelegt wurde.

Düring

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΡΙΑΝΟΣ - VASLLIJA KOLAKOVIĆ

RÉSUMÉ

Jean Papadrianos-Vasilija Kolaković, Contribution à l'histoire de la communauté grecque de Zemun. Cinq documents inédits du 1793.

Les auteurs publient cinq documents inédits tirés des Archives historiques de Belgrade (Istorijski Arhiv grada Beograda) qui exposent un litige pendant l'année 1793 entre les communautés grecques et serbes de Zemun concernant divers questions sur les affaires scolaires et ecclésiastiques.

Avant chaque document, les auteurs de cette étude donnent un vaste résumé de son contenu. D'ailleurs, l'histoire de la fondation de la communauté grecque de Zemun est relatée à l'introduction générale.